

INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY AND ETHNOLOGY
POLISH ACADEMY OF SCIENCES

ETNOGRAFIA POLSKA
vol. 67

Warsaw
2023

THEMATIC ISSUE: *UKRAINE: LIVED EXPERIENCES OF PAST AND PRESENT*

GUEST EDITORS OF THE 2023 THEMATIC ISSUE:

JULIA BUYSKYKH, TETIANA KALENYCHENKO

CHIEF EDITOR OF ETNOGRAFIA POLSKA: Joanna Mroczkowska

EDITING TEAM: Joanna Mroczkowska, Maria Dębińska, Keith Egan, Łukasz Smyrski

EDITING BOARD:

Juraj Buzalka (Slovakia), Dagnosław Demski (Poland), Joachim Otto Habeck (Germany),
Agnieszka Halemba (Poland), Iwona Kabzińska (Poland), Wojciech Lipiński (Poland),
Janusz Mucha (Poland), Hadley Renkin (Austria), Andre Thiemann (Latvia)

Reviewers in 2023: Kamila Baraniecka-Olszewska, Ewa Giermanowska, Denys Gorbach,
Jakub Grygar, Agnieszka Halemba, Adriana Helbig, Petko Hristov, Ignacy Józwiak, Iwona Kaliszewska,
Iwa Kołodziejaska, Karolina Koziura, Agata Krasowska, Martin-Oleksandr Kysly, Wojciech Lipiński,
Daria Mattingly, Alicja Mroczkowska, Lech Mróz, Sławomir Sikora, Marta Studenna-Skrucka,
Magdalena Zowczak, Oleg Yarosh

Translators: Oxana Blashkiv, Julia Buyskykh, Asia Fruman, Joanna Mroczkowska,
Viktoriia Shkurenko

Address: Al. Solidarności 105, 00–140 Warsaw, Poland

Email: e_polska@iaepan.edu.pl

<http://journals.iaepan.pl/ep>

Cover: Rafał Śmiałecki

Photograph on the cover: The territory of Olbia, the Ukrainian National Historic and Archaeological Reserve, a famous archaeological site, located near the village Parutine, Mykolaivska oblast', Ukraine. 29.08.2021. Author: Julia Buyskykh

English proofreading: Keith Egan

Polish proofreading: Elwira Wysznińska, editing team and authors

Etnografia Polska ©Copyright 2023 by the Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Sciences. All articles in this volume are published in an open-access under the CC BY 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode.pl>)

Etnografia Polska is regularly indexed/abstracted in the *International Bibliography of the Social Sciences*, *International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature*, *Anthropological Index Online*, *Central European Journal of Social Sciences and Humanities*, *Bibliografia Etnografii Polskiej*, *European Reference Index for Humanities (ERIH)*, *Index Copernicus*, *EBSCO*, *SCOPUS* and *DOAJ*.

Printed in Poland

PL ISSN 0071-1861

ISSN online: 2719-6534

Layout/skład: Studio DTP Academicon,
ul. Heleny Modrzejewskiej 13, 20-810 Lublin

Spis treści

PL ISSN 0071-1861; e-ISSN: 2719-6534

DOI: <https://doi.org/10.23858/EP67.2023>

<https://rcin.org.pl/dlibra/publication/276862>

CONTENTS

Julia Buyskykh, Tetiana Kalenychenko – Guest editors' note and acknowledgements	5
---	---

INTRODUCTION

Julia Buyskykh – Beyond Epistemic Violence: Un-Silencing Diverse Ukrainian Voices	7
Tetiana Kalenychenko – Reflections Upon the Ethical Dilemmas in Research Amidst the War	21

ARTICLES

Tetiana Boriak – Soviet Information Warfare on the Holodomor vs Historical Sources: Actors of the Memory Battle	25
Magdalena Zatorska – The Tombs of the Righteous and Cosmic Energy in Ukraine	49
Denys Shatalov – Intertwined Memories of Kryvyi Rih: The ATO, Second World War, and the Cossacks	71
Pavlo Leno – Historical Memories in Transcarpathia: Oral Historical Reflections on the Second World War	95
Matej Butko – “Our People, our Rules, and our Border!”: Village Networks, People's Economies, and the Functioning of the State at the Western Edge of Ukraine	123
Olena Sobolieva – Collective Memory, Justice, and Land Disputes after the Repatriation of the Crimean Tatars	141
Yanush Panchenko, Mykola Homanyuk – Servur'a and Krym'a (Crimean Roma) as Indigenous Peoples of Ukraine	155
Viktoriiia Dmytriuk – Photos as a Cultural Code of the Odesa Region	175
Tomasz Kosiek – „You Speak Ukrainian Very Well” Language Encounters During Ethnographic Fieldwork	197

DISCUSSIONS

Tina Polek – A Sense of Belonging to the War in Ukraine	213
Yevhen Zaharchenko, Roman Liubavskiy – The Cultural Space of the City on the Frontier: Kharkiv During Decommunization and the War	217
Olena Martynchuk – A Reflection on Vernacular Photography in the Experience of Ukrainian War Migrants in Poland	225
Patrycja Trzeszczyńska – Challenges of Ethnographic Research with War Migrants from Ukraine	229
Ignacy Józwiak – <i>Aquí éa Ucrânia!</i> Ukraine and the Global Community of the Oppressed	237

REVIEWS

Oleg Kyselov – “Just Orthodox”: Belonging to a Tradition but not to a Religious Community. Review of Catherine Wanner’s book: <i>Everyday Religiosity and the Politics of Belonging in Ukraine</i> , Cornell University Press, 2022	247
Ignacy Józwiak – Review of Zbigniew Marcin Kowalewski’s book: <i>Ukraińskie Rewolucje [Eng. Ukrainian Revolutions]</i> , Instytut Wydawniczy Książka i Prasa, Warsaw 2022 ...	251

REVIEW ARTICLES

Łukasz Smyrski – Zmiany w kulturze religijnej mniejszości katolickich w Polsce i Ukrainie	255
Changes in the Religious Culture of Catholic Minorities in Poland and Ukraine	270

VARIA

Zbigniew Jasiewicz – Etnografie/etnologie/antropologie narodowe	271
National Ethnographies/Ethnologies/Anthropologies	282
Justyna Zielińska – Strategie radzenia sobie na rynku pracy wśród osób zmargina- lizowanych	283
Coping Strategies on the Labour Market Among Marginalized People	299

IN MEMORIAM

Katarzyna Waszczyńska – Marian Pokropek – Profesor, którego zapamiętam (1932–2023)	301
For the authors	309

INFORMACJA DLA AUTORÓW

Artykuły naukowe spływające do Redakcji są poddawane recenzjom. Publikacja, aby być dopuszczona do druku, musi uzyskać dwie pozytywne recenzje. W przypadku, gdy jedna recenzja jest pozytywna, a druga negatywna, powoływany jest trzeci recenzent, którego opinia jest rozstrzygająca. Redakcja dokłada wszelkich starań, aby zarówno autor, jak i recenzent byli wobec siebie anonimowi, stosując zasadę *double-blind review*. Każda recenzja musi się kończyć jednoznaczną konkluzją dopuszczającą artykuł do druku lub nie. Zasady kwalifikowania lub odrzucania publikacji są dostępne w każdym numerze czasopisma oraz na stronie internetowej: <http://journals.iaepan.pl/ep/about/submissions>.

Redaktorzy przekazują artykuły do recenzji, starając się uniknąć konfliktów interesów pomiędzy autorami, redakcją i recenzentami. Gwarantują także, że wszelkie informacje związane z przesłanymi tekstami są tajne przed ich publikacją.

Recenzenci oceniają teksty jedynie na podstawie ich treści. Recenzentom nie wolno wykorzystywać wiedzy na temat pracy przed jej publikacją. Jeśli uznają, że ich kwalifikacje nie są wystarczające do właściwej oceny badań przedstawionych w publikacji, powinni poinformować redaktora i zrezygnować z podjęcia się procesu recenzyjnego.

Zasady etyczne i prawa autorskie

Wszystkie czasopisma publikowane przez Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk przestrzegają najwyższych standardów etycznych publikacji opartych na zasadach wypracowanych przez międzynarodową organizację Komitet Etyki Wydawniczej (COPE), jak również zasad Kodeksu Etyki Pracownika Naukowego, opracowanego przez Komisję do spraw Etyki w Nauce działającej przy Polskiej Akademii Nauk.

Redakcja zastrzega sobie prawo do wstrzymania publikacji artykułów stojących w sprzeczności z zasadami etycznymi, a przypadki plagiatów są zgłaszane władzom Instytutu oraz mogą być zgłaszane Komisji ds. Etyki przy Polskiej Akademii Nauk.

Autorzy zapewniają, że są oryginalnymi autorami prac, które nie zostały skierowane do publikacji w innym miejscu. Wszelki udział innych autorów czy współpracowników jest właściwie uznany i opisany, a partie tekstu zaczerpnięte od innych autorów czy źródeł są właściwie opisane. Udział instytucji finansujących badania jest jawny.

Podstawowe kryteria artykułu

Autorzy proszeni są o sprawdzenie, czy tekst spełnia poniższe kryteria. Teksty, które nie spełniają wymagań redakcyjnych, mogą zostać odrzucone.

1. Tekst nie był dotąd nigdzie opublikowany ani nie jest przedmiotem postępowania w innym czasopiśmie.
2. Tekst zapisany w formacie OpenOffice, Microsoft Word, RTF lub WordPerfect.
3. Jeżeli jest dostępny, należy dostarczyć URL (DOI) dla pozycji bibliograficznych.
4. Interlinia 1,5; wysokość pisma 12 pkt; stosowana raczej kursywa niż podkreślenia (z wyjątkiem adresów stron internetowych); wszystkie rysunki oraz tabele są dodane jako osobne pliki o właściwej rozdzielczości (por. Wytyczne redakcyjne dla autorów: <https://journals.iaepan.pl/ep/about/submissions>).
5. Tekst został sformatowany zgodnie z wytycznymi dla autora określającymi styl i zasady sporządzania bibliografii.
6. Tekst nie przekracza 50 000 znaków z.s. objętości.

Wytyczne redakcyjne dla autorów

Wymagane jest podpisane oświadczenie o wkładzie procentowym danego autora w przygotowanie artykułu, które powinno być załączone jako osobny plik. W przypadku pozytywnej decyzji redakcji o publikacji artykułu należy wypełnić i przesłać umowę.

Objętość artykułu: przyjmujemy teksty o objętości około 20–25 stron maszynopisu (ok. 45 000–50 000 znaków z.s.), do każdego tekstu prosimy dołączyć jego streszczenie (do 1000 znaków) w języku angielskim oraz słowa kluczowe w języku angielskim.

Język artykułu: polski i angielski, okazynie będziemy tłumaczyć artykuły autorów zagranicznych.

Przesyłany plik powinien być zapisany w formacie .doc lub .rtf (Reach Text Format) – oba typy dostępne w programie MS-Word.

Formatowanie tekstu:

- rozmiar czcionki: 12, przypisy dolne 10;
- marginesy (lewy, prawy, górny oraz dolny): 2,5 cm;
- interlinia: 1,5 wiersza;
- cytaty: cytaty prosimy umieszczać w cudzysłowie (w tekście), wyblokowane (dłuższe niż trzy wiersze) lub kursywą (tytuły prac lub cytaty wypowiedzi rozmówców);
- myślniki: prosimy używać dywizów do łączenia słów (czarno-biały; 20th-century anthropologist) oraz myślników we wtrąceniach (obydwie nazwy – etnologia i antropologia – znajdują zastosowanie);
- sekcje tekstu: prosimy wprowadzać śródtytuły, jeśli tekst tego wymaga; prosimy nie wprowadzać interlinii między akapitami oraz między śródtytułami a tekstem.

Pierwsza i ostatnia strona

W górnym lewym rogu należy podać imię i nazwisko oraz instytucję, np. Anna Kowalska Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UW, Warszawa. Następnie tytuł artykułu. Na ostatniej stronie za bibliografią należy umieścić streszczenie w języku angielskim ze słowami kluczowymi oraz dane kontaktowe do autora: imię, nazwisko, stopień i tytuł naukowy, nazwę instytucji oraz jej pełny adres, e-mail służbowy, numer ORCID (należy założyć konto).

Fotografie/ilustracje

Zdjęcia do artykułów przyjmujemy w formie elektronicznej w rozdzielczości min. 300 dpi. Zdjęcia powinny być umieszczone w oddzielnych plikach. Konieczne jest dołączenie spisu fotografii/ilustracji oraz podpisów do nich. Fotografie w tekście będą czarno-białe. Liczba umieszczanych zdjęć jest ograniczona możliwościami finansowymi Redakcji oraz liczbą tzw. wakatów. Konieczne jest również podanie informacji o prawach autorskich związanych ze zdjęciem/grafiką, ich autorze; a w razie potrzeby pozyskanie zgody Autora na publikację lub złożenie oświadczenia o dysponowaniu prawami do ich publikacji.

Przypisy

Objaśnienia do tekstu: przypisy dolne numerowane cyframi arabskimi, znak przypisu w tekście głównym prosimy umieszczać przed kropką kończącą zdanie.

Przypisy bibliograficzne

Prosimy stosować system przypisów w tekście, nie zaś przypisów dolnych; tzw. system oksfordzki.

Cytaty

Cytaty w tekście prosimy umieszczać w cudzysłowie i nie stosować w tym przypadku kursywy. Cytat nie powinien kończyć się kropką, kończy się nią dopiero całe zdanie (prosimy nie umieszczać kropki przed znakiem”, a dopiero za nim).

Tytuły

Tytuły prac polskich i anglojęzycznych zapisujemy z dużej litery. Nazwy czasopism zapisujemy z dużych liter.

Przypisy w tekście:

- cytat: (Geertz 2005, s. 31), jeśli nazwisko autora występuje w zdaniu, który przypis ten kończy wtedy: (2005, s. 31);

- odniesienie do książki bądź artykułu: (Geertz 2005), jeśli nazwisko autora występuje w zdaniu, który przypis ten kończy wtedy: (2005); jeśli odnosimy się do kilku autorów, przypis powinien wyglądać następująco (Clifford 2000, s. 135; Geertz 2005, s. 31). Autorzy powinni być wymienieni w porządku alfabetycznym.
- „cytat” za: (Wittgenstein cyt. za: Geertz 2005, s. 34) lub według Wittgensteina „cytat” (za: Geertz 2005, s. 34).

Przypisy w bibliografii

- Książka: (Autor) nazwisko i imię (lub imię i nazwisko redaktora z dopiskiem (red.)), data wydania, tytuł, imię i nazwisko tłumacza przy przekładach, wydawnictwo (pełna nazwa), miejsce wydania.

Przykład:

Geertz Clifford 2005, *Wiedza lokalna. Dalsze eseje z zakresu antropologii interpretatywnej*, tłum. Dorota Wolska, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

W przypadku cytowania dwóch tekstów tego samego autora wydanych w tym samym roku:

Geertz Clifford 2005a, *Wiedza lokalna. Dalsze eseje z zakresu antropologii interpretatywnej*, tłum. Dorota Wolska, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

Geertz Clifford 2005b, tytuł, nazwa wydawnictwa, miejsce wydania.

- Artykuł w książce (prosimy nie stosować skrótów nazw czasopism): (autor) nazwisko i imię (lub imię i nazwisko redaktora z dopiskiem (red.)), data wydania, tytuł, [w:] inicjał imienia i nazwisko (autor lub redaktor książki), (red.) (jeśli potrzebne), tytuł książki, nazwa wydawnictwa, miejsce wydania, numery stron.

Przykład:

Turner Victor W. 2004, *Liminalność i communitas*, [w:] Ewa Nowicka, Marian Kempny (red.), *Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej. Kontynuacje*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 244–266.

- Artykuł w czasopiśmie: (autor) nazwisko i imię, data wydania, tytuł artykułu, tytuł czasopisma, rocznik, numer, tom/zeszyt, strony zajmowane przez artykuł. Przykład: Solonari Vladimir 2002, Narrative, Identity, State: History Teaching in Moldova, *East European Politics and Societies*, vol. 16, nr 2, s. 414–445.
- Prace naukowe pozostające w archiwach: (autor) nazwisko i imię, data, tytuł (rodzaj pracy, miejsce przechowywania). Przykład: Kowalski Jan 2008, *Obrzędowość doroczna na Podkarpaciu* (praca magisterska, maszynopis IAE PAN).
- Prace opublikowane w internecie (są to z reguły artykuły) zapisuje się tak jak powyżej, zamiast wydawnictwa i miejsca wydania podaje się po prostu adres strony internetowej oraz datę dostępu. W przypadku pliku dostępnego w bazie tekstów naukowych w wersji PDF nie podajemy adresu strony internetowej (traktujemy jak zwykłą publikację).

Przykład:

Malewska-Szałygin Anna 2002a, *Potoczna filozofia władzy, Opcja na prawo – archiwum internetowe*, nr 4, <http://www.opcja.pop.pl/Nr4.html>, (dostęp 12.08.2022).

- W przypadku danych znalezionych w internecie (np. statystycznych) w bibliografii należy utworzyć sekcję „Źródła internetowe” i wymienić adresy stron internetowych, podając w nawiasach ich pełne nazwy oraz datę dostępu.

Przykład:

Źródła internetowe

www.iaepan.edu.pl (Instytut Archeologii i Etnologii PAN), (dostęp 04.10.2007).

www.iwgia.org (International Work Group for Indigenous Affairs), (dostęp 06.08.2008).

Transliteracja

W przypadku cytowania autorów i prac napisanych w innych alfabetach prosimy o ich transliterowanie zgodne z zasadami PWN (więcej na stronie www.pwn.pl).

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania tekstów.

Redakcja nie pobiera od Autorów żadnych opłat.

Sprzedaż czasopism Instytutu Archeologii i Etnologii PAN:

www.iaepan.edu.pl

bookshop@iaepan.edu.pl

ETNOGRAFIA POLSKA
REVIEW FORM/FORMULARZ RECENZJI

Title of the article (Tytuł artykułu):

Review by (Recenzent):

Affiliation (Afilacja):

Date (Data):

This is a double-blind review. None of the above information is going to be shared with the Author of the article, but also no information on Author's identity is being provided to the Reviewer.

I evaluate this article as (check only one box):

Uważam, że przedstawiony artykuł jest (proszę zaznaczyć tylko jedno pole):

Excellent, acceptable in this form or after small changes (Doskonały, do druku w obecnej formie)	
Acceptable after revisions (Akceptowalny po wprowadzeniu zmian)	
Acceptable after major changes and another review (Akceptowalny po wprowadzeniu zmian i ponownej recenzji)	
Unacceptable (Nie nadaje się do druku)	

Possible changes needed (you can check more than one box):

Wymagane zmiany (można zaznaczyć więcej niż jedno pole):

Methodological (Metodologiczne)	
Argumentative (Argumentacyjne)	
Thematic (Tematyczne)	
Formal (quotations, references) (Formalne (cytowanie, odniesienia))	
Grammatical, Spelling (Gramatyczne, literówki)	
Stylistic (Stylistyczne)	
Bibliographical (Bibliograficzne)	

Comments/Komentarze:

